

Sygn. akt II AKa 399/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Anna Prokopiuk (spr.)

Sędziowie: SA – Paweł Rysiński

SA – Marzanna A. Piekarska-Drażek

Protokolant: – sekr. sąd. Kazimiera Zbysińska

przy udziale Prokuratora Gabrieli Marczyńskiej-Tomali

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2013 r.

sprawy Ł. M.

oskarżonego z art. 4 § 1 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w. W.

z dnia 3 kwietnia 2012 r. sygn. akt VIII K 93/11

I. zmienia zaskarżony wyrok wobec Ł. M. w ten sposób, że:

- przyjmuje , iż oskarżony działał w zamiarze ewentualnym pozbawienia życia H. S. i obniża wymierzoną mu karę pozbawienia wolności do lat 13 (trzynastu) na poczet której zalicza na podstawie art. 63 § 1 k.k. okres rzeczywistego pozbawienia wolności oskarżonego w sprawie od dnia 14 października 2009 r. do dnia 11 stycznia 2013 r.;

II. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części;

III. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za obie instancje, obciążając nimi Skarb Państwa;

IV. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata Z. H. – Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 738 zł w tym 23 % VAT tytułem kosztów nieopłaconej obrony z urzędu pełnionej przed Sądem Apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Ł. M. został oskarżony o to, że:

- w dniu 10 października 2009 r. w W. usiłował zabrać w celu przywłaszczenia bliżej nieokreślone przedmioty wartościowe i pieniądze stosując wobec H. S. przemoc w postaci uderzeń pięścią w twarz i głowę oraz tułów, na skutek

to którego działania spowodował u pokrzywdzonej obrażenia w postaci otarcia naskórka i rany tłuczonej w okolicy końca bocznego lewego łuku brwiowego w jego obrębie, zasinienie czerwieni wargowej górnej i dolnej po stronie lewej, wylewy krwawe w śluzówce warg z drobnymi powierzchownymi pęknięciami śluzówki wargi dolnej i górnej, złamanie lewej kości nosowej, dolnego i brzegu lewego oczodołu oraz lewej kości jarzmowej, wylewy krwawe w lewym mięśniu skroniowym, ogniska aspiracji krwi w płucu lewym, złamania żeber po obu stronach klatki piersiowej z ledwie zaznaczonym krwawieniem śródtkankowym po stronie lewej, złamanie różka górnego chrząstki tarczowatej krtani po stronie prawej bez cech krwawienia śródtkankowego, zasinienia na kończynach górnych i kończynie lewej

dolnej z bardzo nikłym krwawieniem śródtkankowym na ich wysokości, drobne podbiegnięcia krwawe w mięśniach koniuszka języka, przy czym powyższe obrażenia skutkowałyby rozstrojem zdrowia i naruszeniem czynności narządów ciała co najmniej na czas przekraczający 7 dni, przy czym zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na brak przedmiotów nadających się do popełnienia na nich czynu zabronionego, a nadto pozostawiając H. S. unieruchomioną w kołdrze z ewentualnym ograniczeniem dostępu powietrza i w ten sposób zaniedbując powinność przewidywania skutków zadanych uderzeń, nieumyślnie spowodował śmierć H. S.,

tj. o czyn z art. 13 § 2 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 155 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy W. w ramach zarzucanego czynu uznał oskarżonego Ł. M. za winnego tego, że w dniu 10 października 2009 r. w W., działając w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia H. S. oraz kradzieży mienia po wtargnięciu do jej mieszkania przy ul. (...) w W. uderzył ją kilka razy pięścią w twarz i głowę, przeciągnął z łóżka na kanapę, a następnie przykrył twarz i głowę kołdrą, ograniczając w ten sposób dostęp powietrza, po czym uderzył ją jeszcze kilka razy pięścią w twarz i głowę, czym spowodował u H. S. zasinienie na twarzy po stronie lewej z otarciami naskórka i raną tłuczoną w okolicy końca bocznego lewego łuku brwiowego w jego obrębie, zasinienie czerwieni wargi górnej i dolnej po stronie lewej, wylewy krwawe w śluzówce warg z drobnymi powierzchownymi pęknięciami śluzówki wargi górnej i dolnej, złamanie lewej kości nosowej, dolnego brzegu lewego oczodołu oraz lewej kości jarzmowej, wylewy krwawe w lewym mięśniu skroniowym, ogniska aspiracji krwi w płucu lewym, złamania żeber po obu stronach klatki piersiowej z ledwie zaznaczonym krwawieniem śródtkankowym po stronie lewej, zasinienia na kończynach górnych i kończynie dolnej lewej z bardzo nikłym krwawieniem śródtkankowym na ich wysokości oraz drobne podbiegnięcia krwawe w mięśniach koniuszka języka, co skutkowało śmiercią H. S. na drodze ostrej niewydolności krążeniowo - oddechowej u osoby po doznanych urazie głowy, ponadto z przewlekłymi zmianami chorobowymi w układzie sercowo - naczyniowym, a następnie usiłował zabrać w celu przywłaszczenia należące do H. S. pieniądze, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na ich nieodnalezienie, za co skazał go na zasadzie art. 4 § 1 k.k., na podstawie art. 13 § 1 k.k. w związku z art. 280 § 1 k.k. w zbiegu z art. 148 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji ustawą z dnia 26 listopada 2010 roku o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o policji (Dz. U. 2010. 240.1602.) w związku z art. 11 § 2 k.k., a na podstawie art. 148 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji cytowaną powyżej ustawą z dnia 26 listopada 2010 roku w związku z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 15 (piętnastu) lat pozbawienia wolności;

- na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek dowodu rzeczowego w postaci rękawiczek i kołdry (poz. 9 i poz. 14 wykazu dowodów rzeczowych nr I (...) - karta 167 akt sprawy);

- na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 14 października 2009 roku do dnia 3 kwietnia 2012 roku;

- na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. nakazał zwrócić oskarżonemu Ł. M. dowody rzeczowe w postaci butów, podkoszulka, swetra, spodni i folii malarskiej (poz. 1 oraz poz. 10-13 wyżej wskazanego wykazu dowodów rzeczowych nr I (...));

- na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. a contrario w zw. z § 352 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 roku Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. 2007, nr 38 póź. 249) dowód rzeczowy wyszczególniony w wykazie dowodów rzeczowych nr I (...) k. 167 pod poz. 15 w postaci kasety T. nakazał pozostawić w aktach sprawy;

- na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego z obowiązku poniesienia kosztów procesu, którymi w całości obciążył Skarb Państwa;

- zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata Z. H. wynagrodzenie w łącznej wysokości 1.320 zł za obronę oskarżonego z urzędu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym przed Sądem Rejonowym dla m. st. Warszawy oraz przed Sądem Okręgowym w. W., powiększając tę kwotę o stawkę należnego podatku od towarów i usług.

Apelację od powyższego wyroku wniósł **obrońca oskarżonego**, skarżąc go w całości. Wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy poprzez błędne ustalenie faktyczne co do przypisania zamiaru dokonania czynu z art. 148 § 1 k.k. – gdyż zgromadzony i ujawniony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstawy przypisania oskarżonemu zamiaru popełnienia zabójstwa.

Wyrokowi także zarzucił wadliwe orzeczenie co do kary poprzez brak rozważenia jako okoliczności łagodzącej faktu dobrowolnego zgłoszenia się oskarżonego na Policję oraz przyznania do popełnienia zarzucanego mu czynu i złożenia obszernych wyjaśnień. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i uniewinnienie oskarżonego od zarzutu popełnienia czynu z art. 148 § 1 k.k.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy częściowo zasługuje na uwzględnienie, jednakże z innych powodów aniżeli podnosi skarżący.

Przed dokonaniem merytorycznej oceny zarzutów podniesionych przez obrońcę należy wskazać istotne błędy natury formalnej jakich dopuścił się skarżący przy formułowaniu zarzutów pod adresem rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Apelujący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, nie wskazując jednak jakie to przepisy procesowe zostały naruszone, w jaki sposób i jaki wpływ ta obraza miała na treść skarżonego wyroku. Z treści motywów apelacji wynika, że zarzucona obraza przepisów postępowania dotyczy przepisów odnoszących się do oceny dowodów. Należy uznać, że zdaniem skarżącego to błędna ocena dowodów doprowadziła do błędnych ustaleń faktycznych w zakresie zamiaru oskarżonego dokonanych przez

Sąd I instancji. Ponadto obrońca z jednej strony podniósł zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, z drugiej zaś zarzucił wyrokowi rażąca niewspółmierność kary, który to zarzut może być formułowany jedynie wówczas, gdy ustalenia faktyczne są dokonane prawidłowo. W końcu autor apelacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i uniewinnienie oskarżonego od zarzutu popełnienia czynu z art. 148 § 1 k.k.

Jak wskazano powyżej, stanowisko skarżącego jest niekonsekwentne i wewnętrznie sprzeczne, co znacznie utrudnia ocenę merytoryczną zasadności zarzutów. Skarżący bowiem z jednej strony kwestionuje ustalenia faktyczne, z drugiej zaś uznaje je za prawidłowe.

Sąd Okręgowy uznając winę oskarżonego co do czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 148 § 1 k.k. za udowodnioną, dysponował pełnym materiałem dowodowym, który ocenił – wbrew twierdzeniom obrońcy – nie uchybiając żadnej z obowiązujących reguł procesowych. Wyjaśnienia oskarżonego, stanowiące główny dowód w sprawie co do przebiegu przedmiotowego zdarzenia, zostały ocenione przez Sąd z dużą ostrożnością i zweryfikowane innymi dowodami, przede wszystkim opinią biegłej z zakresu medycyny sądowej zawierającą opis i umiejscowienie obrażeń stwierdzonych u pokrzywdzonej. Trafnie Sąd orzekający uznał, że wyjaśnienia oskarżonego co do rabunkowej motywacji podjętego działania, jak i w tej części, gdy opisał swoje zachowanie w trakcie zdarzenia obejmujące uderzenie pokrzywdzonej pięścią w twarz i głowę uzupełnione opinią biegłej sądowej, dają podstawę do przyjęcia za udowodnione, że Ł. M. spowodował śmierć H. S.. Oskarżony uderzył ją kilka razy pięścią w twarz i głowę, przeciągnął z łóżka na kanapę, następnie przykrył jej twarz i głowę kołdrą, jeszcze kilka razy uderzył ją pięścią w głowę i twarz, powodując szereg obrażeń ciała, co doprowadziło do ostrej niewydolności krążeniowo – oddechowej u osoby po doznanym urazie głowy, ponadto z przewlekłymi zmianami chorobowymi w układzie sercowo – naczyniowym. Z opinii biegłej wynika, że to głównie obrażenia głowy doprowadziły do powstania ostrej niewydolności krążeniowo –

oddechowej u pokrzywdzonej, która była przyczyną jej zgonu. W tej sytuacji kwestia doznanych przez nią obrażeń zeber, eksponowana w apelacji nie ma znaczącego wpływu na ustalenia co do zamiaru sprawcy.

Kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku nie dała żadnych podstaw aby zdezawuować ustalenia Sądu I instancji przypisujące oskarżonemu Ł. M. popełnienie czynu z art. 148 § 1 k.k.

Sąd Apelacyjny natomiast nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego, który przypisał oskarżonemu popełnienie zabójstwa H. S. z zamiarem bezpośrednim, zgadzając się w tym zakresie z apelacją obrońcy oskarżonego.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego zaaprobowanym również przez doktrynę, ustalenia co do zamiaru sprawcy powinny wynikać z analizy całokształtu zarówno podmiotowych, jak i przedmiotowych okoliczności. W sytuacji, gdy na podstawie wyjaśnień oskarżonego nie da się w sposób nie budzący wątpliwości ustalić zamiaru sprawcy, to dla prawidłowego ustalenia rzeczywistego zamiaru Sąd powinien sięgnąć do najbardziej uchwytnych widocznych elementów działania sprawcy, to jest do okoliczności przedmiotowych (vide wyrok SN z dnia 6 stycznia 2004 r. sygn. akt IV KK 276/03 OSN w SK 2004/1/29, Komentarz do art. 9 k.k. G. Bogdan, Z. Ćwiekalski, P. Kardas, J. Majewski, J. Raglewski, M. Szewczyk, W. Wróbel, A. Zoll, Kodeks Karny cz. ogólna. Komentarz do art. 1-116 k.k. Tom I, Zamykacze 2004. 07. 01, teza 3 i powołane w niej orzeczenia). Wyjaśnienia oskarżonego oraz opinia biegłej z zakresu medycyny sądowej – wbrew stanowisku Sądu I instancji – nie daje podstaw do przypisania oskarżonemu zamiaru bezpośredniego dokonania zabójstwa H. S.. Oskarżony przyznawał, że spowodował śmierć pokrzywdzonej, jednakże konsekwentnie twierdził, że nie miał zamiaru jej zabić. Wyjaśnień jego w tej części nie podważa fakt szczególnie eksponowany przez Sąd meriti przy ustalaniu zamiaru sprawcy, tj. obawa przed rozpoznaniem. Stanowisko Sądu I instancji w tym zakresie zasadnie podważa apelujący, gdy wskazuje, że pokrzywdzona chorująca na alzheimera, często nie poznawała ludzi co wynika wprost z zeznań świadków J. Ż. (1) i P. W., a okoliczność ta była znana oskarżonemu. Na podstawie zeznań świadków H. G., J. Ż. (2), J. O., J. P. przywołanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd meriti ustalił natomiast, że pokrzywdzona miała skłonność do posądzania ludzi, że ją okradają i rozpowiadania o tym. Powyższe okoliczności wskazują, iż oskarżony nie musiał obawiać się rozpoznania przez pokrzywdzoną i skutecznego oskarżenia go o kradzież. Rację ma również obrońca, gdy podważa kolejny argument Sądu Okręgowego, który jakoby niewątpliwie wskazuje na działanie oskarżonego z bezpośrednim zamiarem spowodowania śmierci pokrzywdzonej, tj. wywarcie przez oskarżonego ucisku na szyję pokrzywdzonej, w wyniku którego doszło do złamania różka górnego chrząstki tarczowatej krtani po stronie prawej. Żaden z przeprowadzonych dowodów – co słusznie podnosi obrońca – nie wykluczył, że do powyższego urazu doszło w wyniku zadawanych przez oskarżonego uderzeń. Oskarżony nie przyznał się do wywierania nacisku na szyję pokrzywdzonej. Biegła z zakresu medycyny sądowej stwierdziła jedynie, że do złamania różka górnego chrząstki tarczowatej krtani doszło na skutek tępego urazu mechanicznego, jakiegoś ucisku, ale nie mogła ustalić konkretnego mechanizmu powstania tego obrażenia. W tej sytuacji dowodowej nieuprawnione jest stwierdzenie Sądu orzekającego zawarte na str. 45 uzasadnienia zaskarżonego wyroku, iż oskarżony wywierał ucisk na szyję pokrzywdzonej, tj. dusił ją, co przemawia za przyjęciem, iż działał on z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia H. S.. Zasadne również jest stanowisko obrońcy wskazane w pkt I 5 apelacji kwestionujące wagę spontanicznego stwierdzenia oskarżonego skierowanego do dyżurnego policjanta, (gdy dobrowolnie zgłosił się do Komendy Policji), że

„zabił babcię” na ul. (...), dla ustalenia zamiaru oskarżonego w chwili czynu, na którą to okoliczność powołał się Sąd meriti. Do zdarzenia doszło w dniu 10 października 2009 r., a oskarżony zgłosił się do Komendy Policji w dniu 14 października 2009 r., gdy wiedział już, że pokrzywdzona nie żyje. Oskarżony nie ma wykształcenia prawniczego, co jest bezsporne. W dacie zdarzenia miał dziewiętnaście lat. Faktem nie wymagającym dowodzenia jest, że w świadomości społecznej powszechnie nie funkcjonuje rozróżnienie działania w zamiarze bezpośrednim czy ewentualnym zabójstwa, ewidentny jest tylko skutek w postaci śmierci. Stwierdzenie zatem oskarżonego, że zabił ..., nie może być interpretowane – jak uczynił to Sąd I instancji – jako widoczny przejaw pozbawienia życia pokrzywdzonej przez oskarżonego działającego z zamiarem bezpośrednim, czyli że chciał on zabić H. S.. Pozostałe okoliczności wymienione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku na str. 44 – 45 mające wykazać, że oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim zabójstwa H. S., a to: uderzanie pokrzywdzonej pięścią w twarz i głowę, a więc w te części ciała, w której znajdują się szczególnie ważne dla życia organy, konstrukcja fizyczna pokrzywdzonej – starsza, delikatna i

szczupłej budowy ciała kobieta, siła zadawanych uderzeń dochodząca do znacznej, przykrycie twarzy i głowy koldrą ograniczające dostęp powietrza, stanowią natomiast wystarczająco mocny dowód, iż oskarżony działał z ewentualnym zamiarem zabójstwa. Okoliczności zdarzenia i sposób zachowania oskarżonego uprawniają do przyjęcia, że Ł. M. przewidywał spowodowanie swoim działaniem śmierci pokrzywdzonej H. S. i godził się na wystąpienie tego skutku szczególnie, że następnie pozostawił ofiarę bez jakiejkolwiek pomocy.

Z wyżej przedstawionych względów Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok wobec oskarżonego Ł. M. przyjmując, iż działał on z zamiarem ewentualnym (a nie bezpośrednim) pozbawienia życia H. S..

Jak wynika z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku ustalenie, że oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim zabójstwa, którego nie podzielił Sąd Apelacyjny, w istotny sposób wpłynęło na wymierzoną Ł. M. przez Sąd I instancji karę. Nadto – Sąd II instancji podziela argument obrońcy przywołany w pkt 2 apelacji co do tego, iż niezasadnie przy wymiarze kary Sąd Okręgowy pominął, jako okoliczność łagodzącą fakt dobrowolnego zgłoszenia się oskarżonego do organu ścigania i złożenie obszernych wyjaśnień opisujących przebieg zdarzenia. Przyjęcie przez ten Sąd, iż motywem zgłoszenia się oskarżonego na Policję była chęć uwolnienia brata zatrzymanego w związku ze śmiercią pokrzywdzonej, nie zostało wykazane zebranych w sprawie materiałem dowodowym, zatem jest dowolne.

Mając powyższe na uwadze, nadto okoliczności obciążające i łagodzące przytoczone w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku,

Sąd Apelacyjny obniżył wymierzoną oskarżonemu karę pozbawienia wolności do lat 13 (trzynastu) uznając ją za współmierną do stopnia jego zawinienia, uwzględniającą społeczną szkodliwość przypisanego mu czynu. Na poczet orzeczonej kary, na podstawie obligatoryjnego przepisu

art. 63 § 1 k.k. Sąd zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności Ł. M. w sprawie.

Z powyższych względów orzeczono jak w wyroku.

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 624 k.p.k., bowiem ze względu na sytuację majątkową, brak dochodów, odbywanie długoterminowej kary pozbawienia wolności oskarżony nie jest w stanie ich uiścić.